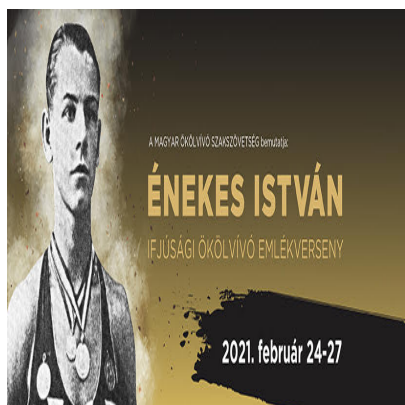

Népsport: a zászlók is meghajoltak – 110 éve született Énekes István

Description

Családja nem dúskált a javakban, de a bokszt sem vált kenyérkereső foglalkozásává. Olimpiai és háromszoros Európa-bajnok, még nem volt 29 éves, amikor élete tragikus véget ért. Énekes István 110 éve született.

Ha az ökölvívás társadalmi hátterét nézzük, Énekes István tökéletesen beleillett a képbe: szegény, ötgyerekes angyalföldi családban nőtt fel, édesapja vasúti altiszt, édesanyja mosónő, tehát a nélkülözés annak ellenére élete szerves része, hogy a papa állása nyugdíjjal járt. István és testvérei, az 1937-es milánói Eb-n szintén aranyérmes Vilmos és az ugyancsak bunyós Zoltán alkalmi munkákkal járultak hozzá a családi költségvetéshez. István rikkancskodott, kifutóként dolgozott, vagy éppen szemet lapátolt.

ÉNEKES ISTVÁN

Született: 1911. február 20., Budapest

Meghalt: 1940. január 2., Budapest

Sportága: ökölvívás

Klubja: Budapesti Vasutas

Legjobb eredményei: olimpia bajnok (1932, Los Angeles), 3x Európa-bajnok (1930, 1932, 1934), 4x magyar bajnok (légsúly: 1929, 1930, 1932), harmatsúly, csapat: 1934)

A bunyót a korszak felsőbb társadalmi köreiben is ismert alakja, a megtermett Salm gróf – aki birtokait éjszakába nyúló kártyacsatákban vesztette el Bécsben – és néhány barátja egy tönkrement színházi társulat helyén üzemeltetett intézményben, a Nemzeti Sport Arénában kezdte. A neve ellenére inkább kétes hírű helyiségben a félprofi bokszolók

verték tanyát, 50 koronáért be lehetett szállni, nemcsak pénzt, hanem általában nagy verést is kaptak a jelentkezők... A pénztelenség azonban nagy úr volt, a verés nem számított. A vagy megszöksz, vagy megszoksz mondás járta, az Énekes testvérek ott ragadtak.

Énekes István az élet iskolájából került a BVSC-be, ahol Sulkó Béla lett a nevelőedzője, 17 évesen a sportág első olimpiai aranyérmese, az 1928-ban Amszterdamban első Kocsis Antal mögött a második helyen végzett a magyar bajnokságon. Rá egy esztendőre már ő az aranyérmes a légsúlyúak között, átvéve ezzel Kocsis örökét a súlycsoportban. Az 1930-as budapesti Európa-bajnokság előtt a Nemzeti Sport így írt az esélyeiről: *„Ha Énekes nem feledkezik meg a védekezésről, úgy könnyen magyar győzelemmel kezdődhetik az Európa-bajnokság.”*

A már profinak álló Kocsis és Gelb Miklós nem lehetett a csapatban, amely a júniusi Eb-t közvetlenül megelőzően Lillafüreden edzőtáborozott Adler Zsigmond szövetségi edző irányításával, tanítványai főleg erőnléti munkát végeztek.

A városligeti Iparcsarnokban légsúlyban öten léptek a kötelek közé, Énekes simán verte meg a román Lungut, a döntőben a négyezres közönség előtt szokása szerint elbánt Forlanskyval is. A finálékat a rádió is közvetítette, ezért jegyezte meg a légsúlyú győztes a Himnusz hangjai alatt: *„Ezt a mutter is hallgatja most (...) otthon...”*

A nyolc súlycsoport küzdelmei közül Magyarország hármát nyert meg (Énekes, Széles József és Szabó Gyula), két ezüstérmet szerzett (Szobolevszky Nándor, Szigeti Lajos). A Reggel idézte Sigray Antal grófot, a szövetség elnökét: *„Váratlan, de megérdemelt győzelmet arattunk! A pontversenyben a harmadik helyet vártuk és elsők lettünk. Európa legelső ökölvívó nemzete erre az évre Magyarország! Rajta leszünk, hogy elsőségünket meg is őrizzük.”*

Más kérdés, hogy a rendezők 21 ezer pengős deficittel zárták az eseményt... Érdekes történet, hogy a Gellért szállóban rendezett bankett után a kora hajnalban kupákkal és serlegekkel, no meg monoklikkal a szemük alatt hazainduló bokszolókat látva a Ferenc József hídnál posztoló egyik rendőr odaszólt a másoknak: *„Mondd csak komán, nem kellene leigazoltatni ezeket?!”*

A gazdasági válság következményeként kétséges volt az európai nemzetek részvétele az 1932-es Los Angeles-i olimpián. Míg 1928-ban a művészeti kategóriákat is beleértve Amszterdamba 109 sportolóval érkeztünk, a szám Amerikában 54-re zsugorodott. Elsősorban a potenciális éremesélyesek utazhattak, köztük három „öklészünk”, ahogyan

Mező Ferenc sporttörténész nevezte az ökölvívókat. A légsúlyú Énekes, a harmatsúlyú Kubinyi Frigyes és a középsúlyú Szigeti Lajos. A legenda szerint a szűkös napidíjból csak a bokszolók tudtak spórolni, mert a fogyasztás miatt koplalniuk kellett, keveset költöttek... A hosszú hajóút alatt Csicsa felszedett néhány kilót, ezért a küzdelmek kezdetéig némi túlzással száraz kenyéren élt, semmilyen folyadékot nem vett magához. Szerencsére Kankovszky Artúr a magyar szövetség alelnöke találkozott a nemzetközi szövetség első emberével, aki éppen a Hollywood AC-hoz utazott. Kiderült, hogy július 26-ra sportbemutatót szerveznek, Kankovszky nem volt rest, *„rögtön láttam, hogy ebben a vendégszereplésben kitűnő reklámlehetőségek vannak, tehát azonnal »benne voltam« a dologban.”*

Zálogcédulákkal a zsebében bokszolt

A funkcionárius elkeseredve jegyezte meg, hogy csak elvéltve lát magyar zászlót, a rólunk szóló hírekért is egy órát kell bogarászni az újságokban. *„Minden nemzetnek megvan itt a publicitása, csak nekünk nincs meg. Mi vagyunk a sötét idegenek.”*

Kankovszky a birkózóknak is elintézte a részvételt a gálán, ám ők nem éltek vele. A HAC filmszínészek klubja volt, a két Magyarországról Los Angelesbe emigráló házigazda, Lugosi Béla és Biller Irén színészek nagy szeretettel fogadták Énekeséket, merthogy Kankovszky ötletének köszönhetően Énekes és Kubinyi sparringoltak, *„különösen Énekesnek volt óriási sikere”*. Aztán Szigeti megtáncoltatta Biller Irént, de Csicsát sem kellett féltetni: *„Énekes*

roppant nagy fiú volt a parketten. Kitűnő táncos, hát óriási sikere volt a nők között. A végén direkt keresztbe állt már a szeme, úgy megszédült a sok szép amerikai asszonytól, leánytól.”

Az olimpián első ellenfele a francia Gaston Fayaud volt, akitől a sok fogyasztás miatt a magyar tábor féltette, de könnyedén túljutott rajta. A második körben az olasz Edelweis Rodriguez sem okozott gondot, őt egy évvel korábban az olasz-magyar csapattalálkozón legyőzte. Az elődöntőben a hazaiak kedvence, Louis Salica következett, akinek félelmetes híre volt, mivel a válogató 24 tagú mezőnyében szinte mindenkit könnyedén intézett el. Kimondottan rázós összecsapás volt, a Nemzeti Sport szerint *„az első menet Énekes nagy fölénye jegyében folyt le”,* ám a másodikban, ahogyan Füzesy Zoltán és Peterdi Pál írta a *Gong* című könyvben: *„Salica lenyelte és megemésztette az első menet sokkját.”*

Csicsa egy pillanatra védtelenül hagyta a fejét, az amerikai egy balhoroggal eltalálta, Énekes rövid ideig a padlóra került, a menetet elvesztette. De nem volt gond, *„a harmadik menetben Énekes újra megmutatja, hogy harci készsége csorbíthatatlan”,* végül 2:1 arányban a döntőbe jutott – ezzel Csicsa lett a legjobb európai ökölvívó, a kor szokásai szerint Európa-bajnok –, ahol a mexikói Francisco Cabanas nem okozott gondot. Korabeli feljegyzések szerint Énekes ringsegédjeként Kiss Ernő („Pitikiss”), a vízilabdázók nagy dumás gyúrója pszichológusi feladatokat látott el, Szigeti és Piller György, aki nem mellesleg ökölvívó-oktató is volt, képviselte a szakmát.

Csicsát marasztalták, lépjen be a profik közé, hazajött, jutalmul vasutas tisztté nevezték ki, de megélhetése nem sokkal lett könnyebb. Folytatta a bunyót, az 1934-es budapesti Eb-n már egy súlycsoporttal feljebb, harmatsúlyban lépett a kötelek közé a Városi Színházban. A nyolc között az angol Laurie Case ellen pontozással övé a meccs, az elődöntőben ellenfelét, az olasz Ulderico Sergót Énekes vezetésénél a harmadik menetben sérülés miatt leléptetik. A svéd Stig Cederberg elleni fináléban viszont döntő a harmadik menet, de Csicsa jobb hajrájával harmadszor is Európa-bajnok. Majd nyilatkozatában megjegyezte: *„Édesapám nyugdíja hatvan pengő havonta, abból élünk. Heten vagyunk a családban. Állandóan tele van a zsebem zálogcédulákkal...”*

Énekes az Európa-bajnokság után röviddel visszavonult, fiatalokkal kezdett foglalkozni. Ugyanakkor meglehet, a nélkülözés is kikezdte az idegrendszerét, kényszerképzetek támadtak, a gyógyulást nehezítette, hogy felesége megcsalta. Hiába fogadkozott, hogy elindul az 1940-ben Helsinkibe tervezett olimpián, hiába volt orvosa az olimpiai bajnok Csik Ferenc, nem volt még 29 éves, amikor kiugrott a MÁV kórház ablakából.

Így búcsúztak tőle: „Most, hogy elkezdted a fiatalokat tanítgatni, új pályára léptél, de ezen, sajnós, már nem tudtál végighaladni: elragadt a halál. Utolsó utad éppen olyan dicsőséges volt, mint az olimpiáról való hazatérésed. Elkísért mindenki: feljebbvaló, jó barát, régi ellenfél egyaránt. Signum Laudisszal ékesített tested felett meghajoltak a zászlók. A teljes elismerés tudatával távozhattál a földről. Énekes István, Isten veled.”

Szerző: Thury Gábor

Forrás:

<https://www.nemzetisport.hu/okolvivas/okolvivas-a-zaszlok-is-meghajoltak-110-eve-szuletett-enekes-istvan-2811349>